

Advokátní úschovy a kolektivní vina

Advokacii jsem vždy vnímal jako profesi, která svým smyslem, účelem a postavením ve společnosti daleko přesahuje pouhou samostatnou činnost vykonávanou na vlastní účet a odpovědnost za účelem dosažení zisku tak, jak je obecně definováno podnikání.

Vždy jsem se k této profesi hrdě hlásil a velmi rád tazatelům popisoval a ozřejmoval úlohu a postavení advokáta při hájení práv klientů v rozličných řízeních a situacích. Nemilosrdný běh času a vývoj vztahů ve společnosti samozřejmě nemohly nezasáhnout ani advokacii a činnosti, které advokáti vykonávají. Paleta poskytovaných právních služeb je takřka nekonečná, klienti advokátům svěřují případy a zadání nekonečně různorodé a ona tradiční triáda – elementárně definující advokacii – tj. služba klientovi, služba právu a právo na spravedlivý honorář, se ve víru dění někdy zcela rozplývá.

Do této nejistoty o tom, kam advokacie kráčí a směřuje, čas od času zahřmí šrapnely oznamující, že se advokát dopustil trestné činnosti, bohužel někdy i na úkor svých klientů. Zde mám na mysli zejména zpronevěru finančních prostředků uschovaných u advokáta při realitní transakci, ke které bohužel, byť výjimečně, dochází. Jakkoliv jde, s přihlédnutím k počtu advokátů a počtu jimi provedených úschov, o statisticky takřka zanedbatelnou množinu, pro další vývoj advokacie mají uvedené excesy význam zcela zásadní a nebojím se říct, že až devastující. Situace, kdy advokát(ka) trestnou činností připraví desítky osob o nezanedbatelné částky, je nejen jev zcela zavrženíhodný, ale i jev, který zcela logicky nalezne výrazný ohlas v mediální sféře. Byť se jedná o výjimečný exces či excesy z řádného výkonu advokacie tisíce ostatních advokátů, začíná se i na politické úrovni hledat legislativní řešení, neboť představa politické reprezentace, že vše lze vyřešit zákonem, je nehynoucí. Je nezpochybnitelné, že je zločin vždy v náskoku před zákonem a zákonná úprava jej nevymýtí, může však jeho páchání ztížit či zmírnit jeho následky. „Nezbytnost“ právní úpravy těchto situací je tedy velmi očekávatelná. Bohužel naznačená, byť ojedinělá trestná činnost, nahrává i legislativním úvahám, zda je či není na místě, aby případně v budoucnu poškozené klienty „někdo“ odškodnil. O tom, že ten „někdo“ má být advokátní stav, v konečném důsledku tedy jednotliví advokáti, kteří se ničeho nedopustili, není větších pochyb.

Mnozí z advokátů se zcela jistě budou oprávněně ptát, proč mají přispívat na škody z trestné činnosti někoho jiného, na kterých se nikterak nepodíleli, a zda se tak vlastně nejedná o založení jakési kolektivní viny.

Ačkoliv jsou uvedené otázky zcela legitimní, domnívám se, že pro advokacii není jiné cesty než princip jakési výrazně omezené spoluúčasti přijmout. Taková spoluúčast však nemůže být bezbřehá a advokát musí mít možnost volby, zda ji přijme či nikoliv. Měli-li by být odškodňováni klienti, kteří utrpí škodu v souvislosti s trestnou činností prováděnou advokáty na úseku advokátních úschov, mohli by být za poškozené klienty považováni výlučně spotřebitelé, kteří z povahy věci zasluhují vyšší ochranu než další osoby, které jsou povinny při zařizování svých záležitostí postupovat s určitým stupněm péče a jsou schopny či dokonce povinny jednat tak, aby ke škodě nedošlo. Zákonná úprava již dnes dostatečně poskytuje široký prostor pro to, aby práva účastníků realitní úschovy byla dostatečně chráněna. Spoluúčast by musela být také velmi výrazně limitována a do „fondu spoluúčasti“ by měli přispívat pouze advokáti úschovy provádějící, a to dle předem jasně daných pravidel odvíjejících se např. od počtu prováděných úschov, objemu uschovaných prostředků apod.

Jistě si lze představit i podmínky a regulace další, domnívám se však, že pro advokacii jiné cesty není.

Podobný fond může být dle stávající právní úpravy zřízen pouze rozhodnutím sněmu České advokátní komory. Nepochybně však též může být zřízen zákonem, přičemž se obávám, že pro zákonnou úpravu nebude těžké nalézt politickou vůli a podporu, tím spíše, je-li představiteli Ministerstva spravedlnosti potřeba takového fondu výrazně avizována již nyní.

Byť já sám shledávám i určitý morální problém v tom, že bych měl přispívat na případné škody způsobené trestným činem spáchaným třetí osobou, nemohu přehlížet reálný stav věci. Za takových okolností je dle mého názoru vhodnější, aby na budoucí zákonné úpravě Česká advokátní komora participovala a nestala se jen nečinným svědkem legislativního vývoje.



JUDr. Radim Miketa,
advokát, Miketa a partneři, advokátní kancelář,
člen představenstva České advokátní komory

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 1/2024

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)